

KOVÁCS TERÉZIA

1928 – 2012

*A Bokor Közösségében
többnyire a háttérben, csöndben,
de sok-sok munkát végző
Terikétől
búcsúzunk rövid életrajzával,
valamint a temetésén elhangzott búcsúztatóval.*

1928-ban született a Szabolcs-Szatmár megyei Zajtán, édesanyja szülőfalujában. Édesapja Kovács Béla, édesanyja Schek Margit. A gyerekek születési sorrendben: Márta, Terézia, Imre, Klára, Béla, Magdolna, Ágnes. A szülők mélyen hívő, katolikus szellemben nevelték a gyerekeiket.

Teri Debrecenben a Svetits Katolikus Gimnáziumban tanult, majd az egyetem magyar-francia szakára iratkozott be. Tanulmányai közben megszüntették a francia szakot, ezért végül magyar-történelem szakos tanári diplomát szerzett 1952-ben.

Budapesten a Magyar Tudományos Akadémia Nyelvtudományi Intézetében kapott állást. Két év után, létszámcsökkentés során elbocsátották. Ezután Budapest-környéki általános iskolákban tanított. 1960 decemberében egyik napról a másikra elveszítette pedagógusi állását. Nehéz időszak következett az életében, fizikai munkásként dolgozott a Gyapjúmosó- és Finomposztó Gyárban, három műszakban. Amikor nyelvész kollégái megtudták, hogy betanított munkásként dolgozik, visszahívták a Nyelvtudományi Intézetbe, ahol egészen nyugdíjba vonulásáig az Új Magyar Tájszótár munkatársaként dolgozott.

Bulányi Györggyel még diákkorában, az első közösségek születésekor, Debrecenben került kapcsolatba. Kötődése Gyurka bácsihoz, az általa képviselt eszmeiséghez és a Bokor Közösséghez egyre erősebbé vált. Ennek a kötődésnek fontos lépése volt, amikor Gyurka bácsival és a fiatal Márczi házaspárral közösen vettek lakást, és szinte szerzetesi közösségben éltek együtt. (Teri számára ez két évtizednyi albérleti létnek vetett véget.)

A munkáján túl Teri életét a Bokor Közösség töltötte ki. Önmagát nem kímélve rengeteget dolgozott. Gépelt, közösséget vezetett, mintegy titkára volt Gyurka bácsinak, vezette a háztartást, nyaranként pedig lelkigyakorlatokon elmélkedett, előadást tartott, vagy éppen főzött, ha arra volt szükség.

2006-ra annyira megrendült az egészségi állapota, hogy testvérei – Duci és Ági – hazavitték Debrecenbe. Egy darabig otthon ápolták, majd szívinfarktusa után már nem tudták ellátni, ezért 2009-ben szakszerű gondozást biztosító magánintézménybe került.

2012. június 4-én tért meg Teremtőjéhez.

Balogh László

Mivé lennének tartóoszlopok nélkül? André Schwartz-Bart Igazak ivadéka c. könyvében azt írja az „igazak”-ról, hogy sokszor maguk sincsenek tisztában azzal, hogy ők azok. A környezetük akkor veszi észre ezt a minőségüket, ha kidőlnek, ha hiányoznak.

Teri, csoportunk alapítója, össze-Kovács-olója – ahogy szoktuk mondani, hiszen három Kovács közül az egyik, nekünk a legfontosabb voltál, aki lézengő-kereső embermasszánkól közösséget formáltál –, már régóta, betegségged elhatalmasodása óta nagyon hiányzol!

Schwartz-Bart szerint a világot negyven igaz tartja, s ha egy tartóoszlop kidől, a helyére kell lépnie egy másiknak, különben összeomlik a világ. Ki léphet a helyedre? Mert a helyedre kellene lépnie valakinek!

Dicsérni jöttem Terit, nem temetni... Temetni azt kell, ami odavaló: a testet, az emberit, a gyengeségeket; már csak a test maradt temetendő. Viszont nagyon-nagyon kérünk: Járd ki nekünk a Magasságbeli helyreigazító, elengedő jóságát mindabban, amit ellened elkövettünk!

Teréz Anyánk, elteltek az évek, és még mindig emleget a csoportod: a Teri-csoport, mert Bokor-csoportként a Te nevedet viseljük: Nélküled már régen széthullottunk volna – maradandót kovácsoltál össze.

Mert amikor még Veled együtt volt csoporttalálkozónk, azt bizony 18.00-kor kezdtük, s nem „hat óra körül”. Nem azért, mert mi voltunk olyan fegyelmezettek, hanem mert Te is velünk voltál, és megtanultuk Tőled. S ha manapság véletlenül késünk, mindjárt elhangzik: „Na, ha a Teri itt lenne..., nem lenne ilyen lazaság!” Ha beszélgettünk, akkor a beszélgetés körbement, az imához hasonlóan. A dolgoknak, eseményeknek helyet csináltál, arányosan és logikusan. A naptáradat forgatva, amikor időpontot kerestél – láthattuk a rendedet az időben. Köszönjük! Nekem is megvan a naptáram, jó részben Neked is köszönhetem, hogy szigorúan használom. A Tőled tanult elv szerint: amit először írok bele, programütközés esetén az élvez elsőbbséget.

Kedves Teréz Anyám, most már bizonyára tudod, hogy amióta, majd harminc éve, mint magyartanár szabatosan elmagyaráztad az okát, már nem használom a „teszem azt” szófordulatot. Sőt, én is kissé beleborzongok, ha hallom. Ezt a borzongást ellensúlyozza, hogy ekkor Te jutsz eszembe, és – a Tájszótár kefelenyomata mellett – a korrektúras nagyítóval végigböngészett Karaj- és egyéb Bokor-kiadványok oldalai.

Tudtad a helyedet! Tudtad, hogy mire vagy képes, és ennek ellentétét is, amit sokan nem vagyunk hajlandók magunknak sem beismerni: azt is tudtad, hogy mire nem. Ez volt Benned a nagy. Mai összevissza, értékrendzavaros életünkben csak nehezen, vagy egyáltalán nem is tudjuk meghozni döntéseinket. Tőled hallottam először Ócsán, egy akkor még valódi „konspirációs” lelki gyakorlaton 1976-ban, hogy a döntést valamiért hozzuk, de akkor valamiről le is kell mondanunk.

Jó néhány tudatos lemondásodat ismerem: a lemondást a pénzről – csak egy példa: a napi 15, majd később nagy nehezen 30 forintra bővített fejenkénti keret... Teri, nekem még megvan a fél tojásból készíthető húsz palacsinta receptje! –, a lemondást a kényelmes-nyugalmas életről, a felületes kapcsolatokról, az úgynevezett „pihenéshez való jogról”, evés-ivásról, alvásról, szakmai karrierről, családról – még lenne mit sorolnom: lemondásaid száma döntéseid sokaságára utal.

Döntöttél, mert csoporttalálkozókra készültél, Bokor-lelki gyakorlatokat tartottál vagy készítettél elő, háttérrel adtál, elmélkedést írtál, kiadványokat korrigáltál, szállítottál – ma már sokan nem is hiszik el, hogy a bebörtönzés veszélyével.

Idős korod ellenére vállaltad a hálósákos földön alvásokat, komfort nélküli gyűródéseket, hosszú utazásokat – és sokáig nem láttunk fáradtnak, törődöttnek. Amikor észrevettük, hitetlenkedtünk: Az nem lehet igaz, hogy a Teri... De igaz volt: tudtad is magadról, hogy baj van, s jelezted is. Kérted, hogy szembesítsünk, de olyan-olyan félve és alázatosan! S mi nem mertük, a módját sem tudtuk.

Igaz, másképp, de kaptál gyerekeket, együtt lakó családokat, közösségeket, ismeretséget, barátokat olyan mennyiségben, ahogyan más el sem tudja képzelni. Én már igen: azért, mert Te nem adtad föl a negyedik és ötödik alkalommal sem a próbálkozást, hogy csoportot alakíts belőlünk, vonakodókból.

Gyurka bácsi és a Bokor szolgálatod nélkül nem lett volna Gyurka bácsi és a Bokor. Gyurka bácsi és jó páran már elmentek előtted, a Bokor maradt, s most búcsúzik Tőled, Tőled is, mert természetes ugyan, hogy halunk – ám tétován nézünk körül, hogy most ki, mit és hogyan tegyen ezután?

Teri, hitem szerint jó helyen vagy. Kérlek, azzal a kitartással, amelyet már alkalmunk volt tapasztalni Tőled, ugyan, „járj már ki nekünk” helyes döntéseket! Ahogy mondani szoktad: „Gyurka bátyátok” hathatós együttműködésével.

Azt hallottuk Tőled, hogy Te nem vagy érzelmes alkat; csak éppen néhány év alatt úgy-ahogy kiismerve, már nem hittünk Neked, s lehajtottuk a fejünket, amikor olykor megcsuklott a hangod, például ha a veletek együtt élő családok gyerekeiről beszéltél.

Egy apróság, amely nagyon élesen maradt meg bennem: az életemről meséltél, hogy betanított munkásként, a Gyapjúmosó- és Finomposztó Gyárban a szalagon futó szövetekben a fonaltoldásokat, a „takácscsomókat” kellett észrevenned. Annyira kiélesedett erre a szemed – mondtad vidáman –, hogy „szabadulásod” után a barátnők, vagy ahogy mondani szoktad: a „női hölgyek” előszeretettel mentek Veled kelmét vásárolni, mivel esetleg fél méter kedvezményt is kaphatott a vevő, ha a kimért kelmében öt ilyen csomót vett észre... Köznapi vevő persze nem, de a Te gyakorlott szemed igen. Amikor ezt mesélted, kissé búsan hozzátetted, hogy mintha kopna már a tudásod - vagy talán a csomók kisebbednek? S nem tudsz már úgy segíteni, mint régen...

A tanulságot nem rágtad a szánkba, de valahogy mégis megmaradt: a mélyre szállást is hasznunkra fordíthatja a Magasságbeli – ha hagyjuk.

Az utolsó csoporttalálkozóink egyikén is ugyanígy hangzott el: „Nem tudok már úgy segíteni, mint régen...” ... úgy segíteni ...

Isten áldjon, és segítsen magához, kedves Teri, Teri néni, Teréz Anyánk! Adja a Magasságbeli kedvessége, hogy találkozhassunk Nála!

Itt nyugodj békében, ott pedig légy boldog, és járj közben értünk, szeretteidért, köztük természetesen a Bokorért is, ahogyan itt is mindig tetted. Köszönjük, köszönünk mindent! Ámen.

Zsombok György